

prima instanță: Judecătoria Buiucani

Judecător: A. Negru

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău

Judecători: D. Manole, Iu. Cotruță, A. Bostan

DECIZIE

2 august 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul Tatiana Vieru

Judecători: Svetlana Filincova, Nicolae Craiu, Oleg Sternioală și Luiza Gafton

examinând cererile de recurs declarate de către Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Interne,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Balan împotriva Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor și Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 6 decembrie 2016, prin care au fost respinse apelurile depuse de Ministerul Justiției, Procuratura Generală și Ministerul Afacerilor Interne, fiind menținută hotărârea Judecătoria Buiucani mun. Chișinău din 23 mai 2016,

c o n s t a t ă :

La 4 ianuarie 2016, Alexandr Balan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la repararea prejudiciului material și moral

cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 82ef din 2 aprilie 2010 a fost angajat în funcția de inspector patrulare rutieră al Secției Poliției Rutiere al Comisariatului raional de Poliție Briceni. În perioada septembrie 2011, față de el a fost intentată o cauză penală de către Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, fiind învinuit precum că la 19 septembrie 2011 aproximativ la orele 23 a stopat lângă stația de alimentare cu petrol „Tirex Petrol” din or. Briceni autoturismul de model „VAZ-212063” cu numărul de înmatriculare BL CZ-632 condus de Ivașchiv Oleg, care transporta mărfuri fără acte de proveniență și ar fi pretins de la conducătorul acestuia 100 dolari SUA pentru eliberarea autoturismului.

Susține reclamantul că i-a fost incriminat că începând cu 19 septembrie 2011 sub pretextul favorizării traficului ilicit de mărfuri pe teritoriul r-lui Briceni ar fi pretins de la Ivașciuc Oleg, bani în sumă de 1000 lei pentru fiecare traversare și că la 5 octombrie 2011 ar fi primit de la Ivașciuc Oleg suma de 700 lei în jurul orelor 18:40, pe traseul M-14 „Brest- Chișinău- Odesa între satul Caracușenii-Vechi și or. Briceni.

Astfel colaboratorii Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției au calificat acțiunile acestuia potrivit art. 324 alin. (1) din Codul Penal.

Menționează reclamantul că prin sentința Judecătorei Briceni din 27 mai 2013 a fost achitat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (1) din Codul Penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Prin decizia Curții de apel Chișinău din 4 februarie 2014 a fost respins ca fiind nefondat apelul depus de procurorul Procuraturii Anticorupție, fiind menținută sentința Judecătorei Briceni din 27 mai 2013. Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 14 octombrie 2014, a fost respins ca inadmisibil recursul ordinar declarat de procuror.

Indică reclamantul că prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 460 ef din 12 octombrie 2011 a fost concediat din funcția de inspector de patrulare rutieră al Secției Poliției Rutiere al Comisariatului de Poliție Rutieră Briceni. După pronunțarea deciziei Curții Supreme de Justiție din 14 octombrie 2014 Alexandr Balan a depus cerere în adresa Ministerului Afacerilor Interne, prin care a solicitat anularea ordinului nr. 460ef din 12 octombrie 2011 cu privire la concedierea sa. Totodată a solicitat restabilirea în funcția deținută.

Prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 177 ef din 3 august 2015, a fost admisă cererea depusă de Alexandr Balan, fiind anulat ordinul nr. 460ef din 12 octombrie 2011 cu privire la concedierea sa și restabilit în funcția de inspector de patrulare rutieră al Secției Poliției Rutiere al Comisariatului de Poliție Rutieră Briceni.

Relatează reclamantul că fiind concediat ilegal din funcția de inspector de patrulare rutieră al Secției Poliției Rutiere al Comisariatului de Poliție Rutieră Briceni i-a fost cauzat un prejudiciul material în sumă de 147 470,4 lei pentru absența forțată de la muncă în perioada 12 octombrie 2011 – 3 august 2014.

La examinarea cauzei penale, Alexandr Balan a fost reținut preventiv pentru 72 ore, ulterior în privința sa a fost aplicată măsura preventivă arest la domiciliu pentru 30 zile și obligația de a nu părăsi țara.

Reclamantul declară că fiind privat de libertate în perioada respectivă, limitat în dreptul la libera circulație, înjosit în fața colegilor de serviciu și conducerii Inspectoratului de Poliție Briceni și societate i-a fost adusă o pagubă morală, pe care o apreciază la suma de 100 000 lei.

Solicită Alexandr Balan încasarea din contul Ministerului Justiției și Ministerului Afacerilor Interne prin intermediul Ministerului Finanțe în beneficiul său a prejudiciului material în sumă de 147 470,4 lei pentru absența forțată de la muncă, încasarea din contul Ministerului Justiției prin intermediul Ministerului Finanțe în beneficiul său a prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei, a cheltuielilor de asistență juridică suportate la examinarea cauzei penale în mărime de 15 000 lei.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 februarie 2016 a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Procuratura Generală (f.d. 66).

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 23 mai 2016, acțiunea a fost admisă parțial, a fost încasat din contul Ministerului Afacerilor Interne în beneficiul lui Alexandr Balan prejudiciul material cauzat prin privarea ilegală de posibilitatea de a munci în sumă de 147 470,4 lei, a fost încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Alexandr Balan prejudiciul moral în sumă de 50 000 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 114, 118-133).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 6 decembrie 2016, au fost respinse apelurile depuse de Ministerul Justiției, Procuratura Generală și Ministerul Afacerilor Interne, fiind menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 23 mai 2016 (f.d. 178-189).

La 1 februarie 2017, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei adoptate (f.d. 190).

La 11 aprilie 2017, Ministerul Justiției a depus recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 6 decembrie 2016, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiate.

Recurentul, Ministerul Justiției, în motivarea recursului a indicat că instanțele de judecată la adoptarea deciziilor contestate, au aplicat și interpretat eronat normele

dreptului material aplicabile raportului juridic litigios. Recurentul menționează că potrivit ordinului Ministerului Afacerilor Interne din 3 august 2015 cu privire la executarea deciziei Curții Supreme de Justiție, a fost dispusă anularea ordinului Ministerului Afacerilor Interne nr. 460ef. din 12 octombrie 2011 în partea ce se referă la concedierea lui Alexandr Balan, a fost restabilit Alexandr Balan în funcția de inspector de patrulare rutieră al Secției Poliției Rutiere al Comisariatului de Poliție Rutieră Briceni și a fost încetat serviciul, precum și contractul individual de muncă în legătură cu transferul în altă autoritate publică. Indică recurentul că din ordinul enunțat mai sus rezultă că raporturile de muncă între Ministerul Afacerilor Interne și Alexandr Balan nu au încetat și ultimul a dispus de un venit stabil. În ceea ce privește prejudiciul moral, recurentul indică că în situația din speță a fost emis un mandat de arest la domiciliul ce nu depășește un termen de 30 zile, iar acest fapt nu justifică încasarea unui prejudiciu moral în sumă de 50 000 lei.

La 30 iunie 2017, Ministerul Afacerilor Interne a depus recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 6 decembrie 2016, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiate.

Recurentul, Ministerul Afacerilor Interne, în motivarea recursului a indicat că instanțele de judecată la adoptarea deciziilor contestate, au aplicat și interpretat eronat normele dreptului material aplicabile raportului juridic litigios. Recurentul menționează că ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 460ef. din 12 octombrie 2011 cu privire la concedierea lui Alexandr Balan nu a fost contestat de acesta, fapt ce presupune că a fost de acord cu el. În ceea ce privește cauza penală, recurentul indică că lui Alexandr Balan nu i s-a atribuit statutul de condamnat, fiind doar învinuit de comiterea unei infracțiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale. Totodată recurentul susține că nu are temei legal de a repara prejudiciul material cauzat lui Alexandr Balan, acesta urmează a fi încasat din contul bugetului de stat.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 24 mai 2017 și 4 iulie 2017, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererile de recurs lui Alexandr Balan, Ministerului Justiției și Ministerului Finanțe, informându-i că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 14 iulie 2017, Procuratura Generală a depus referință la cererile de recurs depuse de Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Interne, solicitând admiterea acestora.

Pînă la examinarea pricinii, Alexandr Balan și Ministerul Finanțe, nu au depus referințe la cererile de recurs, prin care să-și exprime opinia referitor la recursurile declarate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Astfel, prin prisma dispoziției citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Ministerul Justiției în termen, deoarece conform scrisorii de însoțire se confirmă faptul că recurentul a recepționat decizia instanței de apel la 19 februarie 2017 (f.d.200).

Totodată instanța de recurs consideră recursul declarat de Ministerul Afacerilor Interne în termen, deoarece la materialele pricinii nu există dovada expedierii în adresa recurentului a deciziei instanței de apel, iar recurentul a indicat că a luat cunoștință cu decizia instanței de apel la 9 iunie 2017 (f.d. 205) .

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecînd recursurile declarate în limitele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile întemeiate și care urmează a fi admise cu casarea deciziei instanței de apel și restituirea pricinii spre rejudecare în aceeași instanță din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din materialele pricinii s-a constatat că prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 82ef din 2 aprilie 2010 Alexandr Balan a fost angajat în funcția de inspector patrulare rutieră al Secției Poliției Rutiere al Comisariatului raional de Poliție Briceni.

Conform ordonanței Procurorului în Serviciu Nord al Procuraturii Anticorupție din 5 octombrie 2011 a fost dispusă efectuarea acțiunilor de urmărire penală și măsuri operative de investigație în privința lui Alexandr Balan (f.d. 108).

La 5 octombrie 2011, în temeiul procesului-verbal de reținere, Alexandr Balan a fost reținut pe un termen de 72 ore (f.d.101).

Potrivit ordonanței Procurorului în Serviciu Nord al Procuraturii Anticorupție de punere sub învinuire din 7 octombrie 2011 lui Alexandr Balan i-a fost înaintată învinuirea privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (1) Cod penal, care prevede pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către o persoană publică sau de către o persoană publică străină de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea ofertei ori promisiunii acestora pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia (f.d. 106).

La 7 octombrie 2011, prin încheierea Judecătoriei Bălți a fost respins demersul procurorului privind aplicarea măsurii preventive –arest preventiv în privința lui Alexandr Balan, fiind aplicată în privința ultimului măsura preventivă arestul la domiciliu pe un termen de 30 zile (f.d. 100).

Prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 460 ef din 12 octombrie 2011 cu privire la sancționarea disciplinară a unor colaboratori ai Secției poliției rutieră a Comisariatului de Poliție Briceni, Alexandr Balan a fost concediat din funcția de inspector de patrulare rutieră al Secției Poliției Rutiere al Comisariatului de Poliție Rutieră Briceni pentru încălcarea art. 15 alin. (1) din Legea privind combaterea corupției și protecționismului nr. 90 din 25 aprilie 2008, care prevede implicarea în activitatea unor alte organe, întreprinderi, instituții și organizații, indiferent de tipul de proprietate și forma lor juridică de organizare, în cazul în care faptul acesta nu ține de competența lor, făcând uz de serviciu, care conduce la conflict de interese; pct. 15 lit. i), j) din Codul de etică și deontologie al polițistului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 481 din 10 mai 2006 care prevede că colaboratorul de poliție este obligat să se opună tuturor formelor de corupție din poliție; să informeze superiorii și celelalte organe competente referitor la toate cazurile de corupție din poliție (f.d. 38-41).

Conform rechizitoriului Procurorului în Serviciu Nord al Procuraturii Anticorupție din 28 octombrie 2011, Alexandr Balan a fost învinuit că la 19 septembrie 2011 aproximativ la orele 23 a stopat lângă stația de alimentare cu petrol „Tirex Petrol” din or. Briceni autoturismul de model „VAZ-212063” cu numărul de înmatriculare BL CZ-632 condus de Ivașchiv Oleg, care transporta mărfuri fără acte de proveniență și ar fi pretins de la conducătorul acestuia 100 dolari SUA pentru eliberarea autoturismului (f.d. 109-111).

La fel s-a stabilit că prin sentința Judecătoriei Briceni din 27 mai 2013, Alexandr Balan a fost achitat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (1) din Codul penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii (f.d. 84-89).

La 4 februarie 2014 Curtea de apel Chișinău a respins ca fiind nefondat apelul depus de procurorul Procuraturii Anticorupție, fiind menținută sentința Judecătorei Briceni din 27 mai 2013 (f.d. 90-99).

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 14 octombrie 2014, a fost respins ca inadmisibil recursul ordinar declarat de procuror (f.d. 24-36).

Alexandr Balan a depus cerere în adresa Ministerului Afacerilor Interne, prin care a solicitat anularea ordinului nr. 460ef din 12 octombrie 2011 cu privire la concedierea și restabilirea sa în funcția deținută.

Prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 177 ef din 3 august 2015 cu privire la executarea deciziei Curții Supreme de Justiție din 14 octombrie 2014, a fost admisă cererea depusă de Alexandr Balan, fiind anulat ordinul nr. 460ef din 12 octombrie 2011 cu privire la concedierea și restabilit ultimul în funcția de inspector de patrulare rutieră al Secției Poliției Rutiere al Comisariatului de Poliție Rutieră Briceni (f.d. 42).

Din considerentul că, a fost achitat de învinuirea în comiterea săvârșirii infracțiunii prevăzută de art. 324 alin. (1) din Codul penal, Alexandr Balan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor, cu privire la reperarea prejudiciului material și moral cauzat ca urmare a atragerii ilegale la răspundere penală conform Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545-XIII din 25 februarie 1998.

Fiind investită cu examinarea pricinii, prima instanță prin hotărârea din 23 mai 2016, a admis acțiunea parțial, a încasat din contul Ministerului Afacerilor Interne în beneficiul lui Alexandr Balan prejudiciul material cauzat prin privarea ilegală de posibilitatea de a munci în sumă de 147 470,4 lei, a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Alexandr Balan prejudiciul moral în sumă de 50 000 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 114, 118-133).

Instanța de apel prin decizia din 6 decembrie 2016 a respins apelurile depuse de Ministerul Justiției, Procuratura Generală și Ministerul Afacerilor Interne și a menținut hotărârea primei instanțe.

În susținerea soluțiilor adoptate, instanțele de judecată au reținut că prejudiciul material în sumă de 147 470,4 lei urmează a fi încasat din contul Ministerului Afacerilor Interne, deoarece privarea lui Alexandr Balan de posibilitatea de a munci în speță nu se datorează acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ci emiterii de către Ministerul Afacerilor Interne a ordinului nr. 460 ef din 12 octombrie 2011 cu privire la sancționarea disciplinară a unor colaboratori ai Secției poliției rutieră a

Comisariatului de Poliție Briceni, potrivit căruia Alexandr Balan a fost concediat. Totodată instanțele de judecată au indicat că în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, prin intentarea urmăririi penale, prin învinuirea ilegală de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (1) din Codul penal și prin aplicarea măsurii preventive reținerea și arestul la domiciliul lui Alexandr Balan i-au fost cauzate consecințe determinate de retrăiri, încordarea psihică, stres și alți factori care derivă suferințe morale.

La caz, instanța de recurs constată, că decizia instanței de apel este una nemotivată, iar concluziile instanței de apel sunt expuse într-o formă evazivă, incertă, neavând putere de convingere, fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul existent la dosar, precum și normelor de drept ce reglementează acest aspect, fapt ce contravine prevederilor art. 239 CPC și art. 241 alin. (5) CPC,

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată și din specificul obiectului acțiunii în cauză, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, referindu-se în mod selectiv la unele constatări invocate de apelant, fără a examina pricina în raport cu probele anexate și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

În situația dată, reieșind din specificul acțiunii, instanța de recurs consideră că la judecarea cauzei era necesară verificarea legalității obiectului litigiului atât în baza argumentelor invocate de apelant, cât și conform cadrului legal ce guvernează raportul juridic supus judecării.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Conform art. 1405 alin. (1) din Codul civil, prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești constituie Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Astfel, conform art. 3 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală, efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice.

Conform art. 7 alin. (1) lit. a) a Legii enunțate în cazurile menționate la art.3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie salariul și alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite.

Art. 8 alin. (1) a aceleiași legi prevede că quantumul sumelor de compensare a prejudiciului, prevăzute la art.7 lit. a), se calculează pornindu-se de la câștigul mediu lunar al persoanei fizice la momentul cauzării prejudiciului, cu aplicarea coeficientului de inflație.

Din analiza normelor enunțate, instanța de recurs subliniază că persoanei fizice i se compensează salariul de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Instanța de recurs reține că Alexandr Balan la 5 octombrie 2011, momentul reținerii deținea funcția de inspector patrulare rutieră al Secției Poliției Rutiere al Comisariatului raional de Poliție Briceni.

Potrivit procesului-verbal din 5 octombrie 2011 Alexandr Balan a fost reținut, iar prin încheierea Judecătorei Bălți din 7 octombrie 2011 a fost aplicată în privința lui Alexandr Balan măsura preventivă arestul la domiciliu pe un termen de 30 zile.

Prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 460 ef din 12 octombrie 2011, Alexandr Balan a fost concediat din funcția, iar prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 177 ef din 3 august 2015 Alexandr Balan a fost restabilit în funcția de inspector de patrulare rutieră al Secției Poliției Rutiere al Comisariatului de Poliție Rutieră Briceni.

Astfel circumstanțele enunțate mai sus denotă faptul că Alexandr Balan nu a activat în funcția deținută de la 5 octombrie 2011 data reținerii și până la 3 august 2015 data anulării ordinului de concediere.

În acest sens, se va remarca că în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor înaintate, era indispensabil, alături de cele constatate, de a stabili legătura cauzală dintre acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală și perioada pentru care Alexandr Balan susține că a fost privat de posibilitatea de a munci.

În dezvoltarea acestei idei este de remarcat faptul că nu poate fi constatată concluzia instanței de apel precum că Alexandr Balan a fost privat de posibilitatea de a munci în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, or la materialele pricinii nu este anexat carnetul de muncă, care ar confirma faptul că intimatul nu a fost angajat în câmpul muncii și nu a dispus de alte venituri provenite din muncă, ce a constituit sursa lui principală de existență.

Suplimentar colegiul remarcă că la rejudecarea cauzei, instanța urmează să stabilească data depunerii de către Alexandr Balan a cererii cu privire la anularea ordinului de concediere și restabilirea în funcție, or decizia Curții Supreme de Justiție, prin care a fost menținută sentința de achitare a intimatului în comiterea infracțiunii a fost pronunțată la 14 octombrie 2014, iar ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 177 ef cu privire la executarea deciziei Curții Supreme de Justiție a fost emis la 3 august 2015.

Sub aspectul celor relatate se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară în ceea ce privește emiterea ordinului Ministerului Afacerilor Interne nr. 177 ef peste aproximativ 10 luni de la pronunțarea deciziei Curții Supreme de Justiție.

Examinarea circumstanțelor menționate are importanță pentru stabilirea veridicității celor invocate de Alexandr Balan în acțiunea înaintată, precum și pentru determinarea perioadei de timp pentru care ultimul susține că a fost privat de posibilitatea de munci.

Prin urmare, se constată că instanța de apel nu a întreprins măsuri în vederea soluționării litigiului apărut prin constatarea unor fapte necesare examinării la care

instanța urma să contribuie, or, prin prisma art. 118 alin. (5) CPC, în caz de necesitate instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

Conform art. 5 alin. (1) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, cauzele cu privire la repararea prejudiciului material și moral se examinează în conformitate cu normele de procedură civilă în vigoare. Organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.

Colegiul remarcă că la depunerea cererii de chemare în judecată, printre pretențiile înaintate, Alexandr Balan a solicitat în temeiul Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și art. 90 alin. (2) lit. a) din Codul muncii încasarea din contul Ministerului Afacerilor Interne și Ministerul Justiției a prejudiciului material cauzat prin privarea de posibilitatea de a munci în sumă de 147 470,4 lei.

La examinarea pricinii, instanțele de judecată în temeiul art. 90 alin. (2) lit. a) Codul muncii care prevede repararea prejudiciului de către angajator cauzat salariatului, au dispus încasarea din contul Ministerului Afacerilor Interne în beneficiul lui Alexandr Balan prejudiciul material în sumă de 147 470,4 lei, invocând faptul că privarea lui Alexandr Balan de posibilitatea de a munci în speță nu se datorează acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ci emiterii de către Ministerul Afacerilor Interne a ordinului nr. 460 ef din 12 octombrie 2011 cu privire la sancționarea disciplinară a unor colaboratori ai Secției poliției rutieră a Comisariatului de Poliție Briceni, potrivit căruia Alexandr Balan a fost concediat.

În lumina celor relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel la adoptarea deciziei contestate nu a aplicat legea care trebuia aplicată în partea încasării prejudiciului material, or art. 5 alin. (1) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, prevede că organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției .

Conform art. 10 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art.6.

Conform art. 11 Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor

judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, cu modificările și completările ulterioare, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

Conform art. 1423 alin. (1) și (2) Codul civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Din analiza acestor norme juridice în corelație cu argumentele invocate în recursuri declarate de către Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Interne, Colegiul consideră că examinarea acestui capăt de cerere este unul conex pretenției cu privire la încasarea prejudiciului material.

Astfel, instanța luând în considerație stabilirea temeiniciei sau netemeiniciei pretenției cu privire la încasarea prejudiciului material, urmează să dea apreciere și pretenției cu privire la încasarea prejudiciului moral, ținând cont de jurisprudența CEDO pe cazuri similare.

Aprecierea prejudiciului moral se face în raport cu criteriile, cum ar fi miza pentru intimat, buna – credința acestuia și durata deținerii în arest. Se ia obligatoriu în considerație principiul general al echității și suma nu trebuie să fie vădit disproporționată cu sumele acordate de Curtea Europeană în spețele similare. Sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama intimatului și se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație argumentele ambelor părți în proces și ecludându-se pretenții excesive și vădit exagerate.

Dat fiind faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept procedural, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, cauza urmează a fi rejudecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, să verifice circumstanțele pricinii, probele administrate și reexaminând pricina să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea drepturilor procedurale ale părților și verificarea pretențiilor sau după caz, de a le concretiza.

Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul avînd posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile, de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui prezenta cauză civilă la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

În baza celor expuse, în conformitate art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admit recursurile declarate de Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Interne.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 6 decembrie 2016, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Balan împotriva Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor și Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor de judecată, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Judecător

Tatiana Vieru

Judecători:

Svetlana Filincova

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală

Luiza Gafton